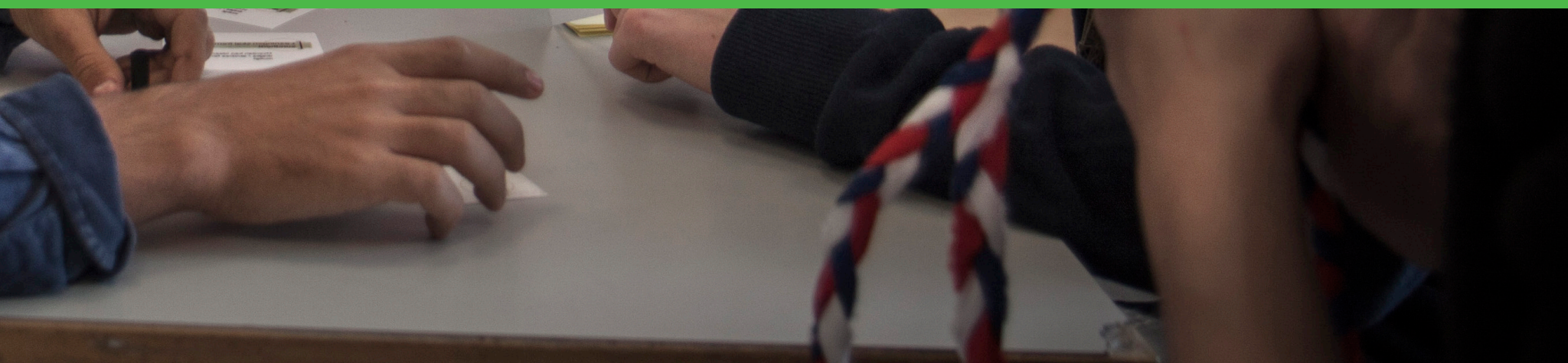




ILINNIARITSISUNUT ILITSERSUUT

SULIFFEQARFIUTIGA

9.klassimiit 10.klassimut ilinniartitsissut



ISBN 978-87-92167-70-5

Copyright © 2019

Piginnittussaaitaanermut inatsit aallaavigalugu atuagaq imarisaataluunniit ilaa assileqqusaanngilaq arlaatigulluunniit saqqummiuteqqeqqusaanani.

Ilusaa siulleq, 2019

Fonden for Entreprenørskab Kalaallit Nunaat

Ilinniusiast Fonden for Entreprenørskab sinnerlugu Anette Lauridsenimit Stig Hulténimillu suliarineqarsimapput.



FONDEN FOR ENTREPRENØRSKAB KALAALLIT NUNAAAT
JA WORLDWIDEMI ILAASORTAQ

Fonden for Entreprenørskab Kalaallit Nunaat nuna tamakkerlugu ilisimasanut centeriuvoq nutaaliarlunilu aallarnisaanerup ilinniarfeqarfinni assigiinngitsuni ineriartortinneqarnissaanut suliaqartuulluni. Fondeni-minngaanniittaaq nutaaliarluni aallarnisaanerup ilinniartitsissutigineqartarnera ilisimatusarfigineqartarpoq. Fondimilu aamma sulissutigineqarpoq ilinniarfeqarfinni tamani abc-miit phd.-mut aallarnisaaneq tunngavigineqassasoq aammalu nutaaliarluni aallarnisaanerup ilinniarfinni peqataatinneqarnerulernissaa kiisalu ilinniarfeqarfinni atorneqarnerulernissaa sulissutigineqarluni.

IMARISAA

Siulequt	1
Ilinniusiut marloqiusaavoq	1
Sooq atuarfimmi aallarnisaaneq sammineqassava?	2
Immikkoortoq 1	3
Aallaqqaasiut	3
Ulloq siulleq	5
Ullup aappaa	13
Ullut pingajuat	15
Ullut sisamaat	17
Ullut tallimaat	18
Ikkikkoortoq 2	19
Aallaqqaasiut	19
1. Isumassarsiamik ineriartortitsineq	21
2. Attaveqatigeeriaatsit	22
3. Attaveqaatit attaveqaatinillu ersarissaaneq	25
4. Takorluuinissamut attaveqaatit inissisimaffilu	28

SIULEQUT

Ilinniusiut marloqiusaavoq

Immikkoortoq 1-imi aallarnisaaneq pillugu sapaatip akunnerata ingerlanerani sammisassaqtitsinissamut pilersaarusiortoqarsimavoq, atuartullu sammisap ingerlanerani suliffeqarfeeraliussapput tunisassiorsinnaasumik. Begrebit ilinniartitseriaatsillu assigiinngitsut iserfigineqassapput. Atuartut aallartisarneqassapput, kajumissaarneqassapput, namminersussapput piffissaliussallu iluani suliaqartassallutik. Ilisimasatik piginnaasatillu aallaavigalugit suliaqassapput.

Immikkoortoq 2-mi immikkoortoq 1-imi ingerlanneqartut nangingneqassapput. Uanilu ilinniartitsisoq ingerlatsinerussiaaq.

Suliassani sammisassat suusinnaaneramik siunnersuusiarpoq suliffeqarfillu ineriartortinneqassalluni. Atuartut sinnattuminnik piviusunngortitsissapput.

Nutaaliorluni aallarnisaanermik suliaqartoqartillugu isumaqarneq ajorpoq fagini assigiinngitsuni ilikkagassanut periarfissaqannginneq, killormuanilli sammisat aallaavigalugit fagit assigiinngitsut ataatsimut ikioqatigiillutik suliaqarfusinnaapput.

Nunarsuarmioqataaneq. Inuiaqatigiit iluanni ilisimasaqalerneq. Oqaatsit tusagassiutini politikerinilu tusartakkagut begrebinngornikuupput. Inuussutissarsiorfiit ineriartupiloorput, tamamaattumik atuartut ilinniarnertik naammassigunikku inuussutissarsiornermullu appakaakunik pissutsit allanngoreersimassasut ilimanarpoq.

Siunissami unammilleqatigiinneq tunisassianiikkunnaarluni isumassarsianiilersimassapput. Suliffeqarfillu assigiissutigilissavaat nutaaliorsinnaasuseq, tamannalu Kalaallit Nunaanni inuussutaanialertussaassaaq. Ingerlariaqqinnissatsinnut nutaaliorluni aallarnisaasinnaasuseq ineriartortittariaqarparput.

Ulluinnarni atuartunik sullissinitsinni oqariartaaseq "Ilinniarnernup nalaani kukkusoqarsinnaanngilaq" atulerutsigu alloriarujussuassaagut. Eqqarsaatigilaariuk:

Susoqassava kukkunerit ilinniarnertut isigilerukkt? Susoqassavami ilinniarnertut isiginngik-kukkit? Inuit nalaatik ilinniarnertut isigilerunikkit allanngussapput ilinniartutut isigilerlutik. Inuuneq taamak isiginiarneqarsinnaavoq. Nalaatani suut ilinniagassaanersut isiginialeraanni ineriartorsinnaassuseq pilersinneqartarpoq. Imassinnaavoq suna tamarmi ilinniarnertut isiginiassatillugu ingattajaarnerusoq, kisianni suna tassanngaanniit pitsaanerugami?

Sooq aallarnisaaneq atuarfimmi sammineqassava?

Aallarnisaanerup sammineqarnerata kingunerivaa atuartuni kajumissaaneq, aallussineq inuttullu ineriartorneq. Uani anguneqartartut eqqarsaatigalugit angusat allanut sanilliullugit taamak annertutigineq ajorput. Suleriaatsimi inersimasunit piumasaqaatilerneqarsimasumi nalinginnaavoq atuartut atuarfiup avataani soqarneranik naligiittutut ilinniartitsisartoq kinguneqarlutik. Ilinniarnertuungorniarfinni inuussutissarsiorfinnilu ilinniartut naligineqarlutik naapinneqartarput. Avatangiisinit naatsorsuutigineqartut atuartullu pitsaassutsimik isiginnittariaasiat aallaavigalugit ineriartortoqartarpoq – angusallu aallaavigalugit nuannarinninneruleralluttuinnartarlutik aallussineruleralluttuinnartarlutillu. Atuarfinni siornatigut takuneqarneq ajortumik isumaqatiginninniartarput, killissamik qaangiisarput imminnullu atorluartarlutik.

Allarnisaanermik sammisaqarnermi fagit assigiinngitsut akimorlugit ajornaquteqanngitsumik sammisaqartitsisoqarsinnaavoq.

Suleriaaseq peqquataalluni atuartut suleqatiginnissinnaanerat, nammineersinnaassusaat, akissussaaffeqassusaat, imminnut tatiginnissusaat, perungassusaat, pilersaarusiorsinnaassusaat inuussutissarsiorfimmilu ilisimasaqassusaat qaffassarneqartarpoq. Aallarnisaaneq aallaavigalugu isumassarsianik suleqateqarnikkut piviusunngortitsisinnaassuseq ineriartortinneqartarpoq. Nunarsuatsinni allanngorarfiusumi piginnaasat tamakku pisariaqartinneqarput.

Louis Rossip, Fordimi ingeniøriunerup, ingeniørinngornianut oqaatigisaa uani tulluarterujussuavoq: "Siunissami sulinissarsi immuttulli ippoq. Puuani qaqugu immuk qaangiutissanersooq takuneqarsinnaavoq, sananeqarneraniit ukiut pingasuusarpoq. Piffissap taassuma ingerlanerani nutaanik ilikkagaqarsinnaanngikkussi immittullu ajortinnikutut ilissaasi, atorsinnaajunnaassaasi".

IMMIKKOORTOQ 1

Aallaqqaasiut

Tulliuttumi takuneqarsinnaavoq sapaatip akunnerani immikkut sammisaqartitsineq qanoq aaqqissuunneqarsinnaanersoq. Soorunalimi allatut aaqqissuisoqarsinnaavoq, aaqqissuus-samili uani saqqummiiffigitinnermiit atuartut isumassarsiornissaat aallaavigalugu nammin-neerlutik sammisassaqartitsinermi aqutsisunngortinneqarput. Atuartut nutaaliorinnaas-suseqartikkumallugit sukkasuumik deadlinertaqartumilu sulinissaat pingaaruteqarpoq. Taamaaliornikkut atuartut suliaminnik ingerlatsiinnartinneqartarput.

Tulliuttuni itisiliisarumaarpugut, isumassarsiorfusinnaasut nittartakkallu naleqqussinnaasut aamma siunnersuutigineqartarumaarlutik.

Sapaatip akunnerinnaq sammisap itisilernerqarnissaa ajornakusoorsinnaavoq. Suliassat ator-lugit itisiliisoqarnissaavoq, immikkoortunilu ataasiakkaani suliassat imaqarnerusut aamma ilanngunneqarsimallutik. Sapaatip akunnerani sammineqartussat suuneri ilisimaarinniffigine-qarnerussammata innersuutigaarput sammineqartussat tamarmik ilinniartitsisumit atuar-neqareersimassasut. Ataani allassimasoq atuartunut begrebinik ilisarititsinissamut siunnersuutaannaavoq. Piffimmi kikkut aallarnisaasuunersut misissulaassallugu iluaqutaasinnaavoq.

Ulloq siulleq

- A.** Aallarnisaaneq pillugu saqqummiineq:
- the entrepreneurs
 - the intrepeneurs
- Aallarnisaasut assigiingitsut pillugit assersuuteqarrit.
- Iluatsitsilluarsimasut pillugit oqaluttuarit: Piffimmi soqarnersoq misissoruk.
- Assersuutigalugu: paju.gl
- Allat
- B.** Pilersinneqarsimasunut assersuutit:
- Nilloorutinut pooq
 - Kuisoornaveeqqut
 - Allat
- C.** Isumassarsiorneq – sungiusaatnik assigiingitsunik saqqummiineq.
- D.** Aaqqissuussamik brainstormerneq.
- E.** Isumassarsianik saqqummiineq aaqqissuussamillu utertitsiffigitinneq.

Ullup aappassaa

- A.** Aallarnisaasunit pulaarneqarneq. Isumassarsianik, inuunermet isiginnittariaatsinik kiisalu aallarnisaasunermet attuumassusilinnik oqaluttuarfigineqarneq.
- B.** Isumassarsiat piujuaanartitsinissamut tunngasut eqqartorneqassapput suliffeqarfillu pilersinneqassalutik. Suliffeqarfimmi atorfiit pikkoriffit sanngiiffillu aallaavigalugit agguaanneqassapput.
- C.** Isumassarsiamiit ingerlatsinissamut pilersaarusiamut.
- D.** Eqimattanut allanut isumasarsianik saqqummiinerit.

Ullut pingajuat

- A.** Namminersortuullutik inuusutissarsiorturniit pulaarneqarneq.
- B.** Suliffeqarfimmut pilersaaruisaaraq:
- Suliffeqarfitt tunisassiassatik pillugit nassuiaatiliussapput titartagalussapput ineriartorteqqitassamillu pilersitsissalutik.
- Misissuineq aningaasaqarnermullu missingersuusiorneq.
- Nittarsaaneq atuisunillu misissuineq.
- Naggasiut: suliffeqarfimmut pilersaarusiaq saqqummiunerneqarsinnaasoq.

Ullut sisamaat

- A.** Misilittaasussat
- Suliffeqarfitt minutsinitallimani saqqummiinisaminnut piareersaasiorsimapput. Takusuttissartaqarsinnaavoq.
 - Misilittaasut apersuissapput isornartorsiullutillu. Suliffeqarfimmut pilersaaruisamik aaqqissuineq.
- B.** Ullut tallimassaanni "messertoqarnissaanut" saqqummersitassanik suliaqarneq, mappersagaqqat, visitkortit, allagartat, nittartagaq assigisaalu.

Ullut tallimaat

- A.** Iltersuisumit pulaartoqarneq. Saqqummeeriaatsinik sungiusarneq?
- B.** Messertoqarnerani "saqqummersitsivissami" saqqummersitsisutissanillu piareerisaaneq.
- C.** Qaaqqusanut messertitsineq. Piffimmi inuusuttissarsiorfinni ilisimaneqartunik qaaqqusisinnaavusi. Ilassininnermi saqqummersitsinernilu ammaanersiornerni tuulli persuarsiortoqassaaq.
- Messe ammarneqarnerani matuneqarneranilu oqalugiartoqassaaq.

Ulloq siulleq

A. Aallarnisaasoq suua?

Aallarnisaasoq tassaavoq arlaannik aallartitsisoq. Tassa inuk assigiinngitsorpassuarnik aallartitsisoq, suliniutinillu assigiinngitsunik ingerlatitsinnaavissoq. Aallarnisaasoq taamaattoq entreprenøritut taaneqartarpoq.

Aallarnisaasoq namminersorluni inuussutissarsior্তুusariaqanngilaq, kisiannili suliffeqarfimmi pioreersumi arlaatigut aallarnisaasuusinnaalluni. Aallarnisaasoq taamaattoq intraprenøreritut taaneqartarpoq. Entreprenørip ilisarnaatigivaa nammineq suliffeqarfiuteqartussatut aallarnisaasuunini. Intraprenørilla ilisarnaatigalugu suliffeqarfimmi kattuffimmiluunniit pioreersumi (namminersortuusumi oqartussaqaarfinneersuniluunniit) sullarissuunini sulianut nutaanut suliffeqarfimmi ineriartortitsisussamik aallarnisaasuunini. Tamarmik aallarnisaasuupput, tamarmillu inuussutissarsiorfinnut inuiaqatigiinnullu pingaaruteqartorujussuullutik. Aallarnisaasut amerlasuut suliffeqarfinnik aallartitsisarput isumassarsiaminnik piviusunngortitsiniarlutik.

Aallarnisaasut iluatsitserusussuseq, nunarsuarmi allannguerusussuseq, nutaanik tunisatorusussuseq nutaanilluunniit kifartuussissutissanik pilersitserusussuseq ilisarnaatigaat. Aallarnisaasuuniaraanni inuunerisamut akisussaaffimmik tiguisoqartariaqarpoq ingerlatsisariaqarpoq – pilersitsisariaqarpoq kiisalu isumassarsiaminik sinnattuminillu piviusunngortitsisariaqarluni.

Sooq nutaaliarluni aallarnisaanermut soqutiginnittoqartariaqarpa?

Siunissami unammilleqatigiinneq tunisassianiiginnarunnaarluni isumassarsianiilissaaq. Nunarsuarmi pilersitsiniarneq, maskiinarsuarnut aningaasanillu pissarsiniarneq ajornarunnaarnikuuvoq. Taamaattumik tunisassianik unammilleqatigiinnissami pineqarnerusussaq tassaassaaq tunisassiaareersup unammillertiminngaanniit pitsaanerusumik atuisinut naleqalersitsinissaa. Taamaaliortoqarsinnaavorlu tunisassiaareersoq piginnaanerulersinneratigut, akikillineratigut, ilusigissineratigut imaluunniit oqaluttuaqalersinneratigut.

Atuaqatigiilluni sammisaqarnissamut siunnersuut

- **Aallarnisaasut ilisimaneqartut allat pillugit misissuigitsi oqaloqatigiissutigalugillu.**
- **Tamassi minutsini tallimani brainstormeritsi. Illit isummat aallaavigalugu aallarnisaasup suut ilisarnaatigai – nalunngisat eqqarsaatigisinnaavat. Eqqarsaatigisatit allattukkit.**
- **Eqimattakkuutaani minutsini qulini alassimasasi saqqummiussigit. Saqqummiisut tamakkerpata siunnersuutigineqartuni assigiittoqarpa? Aallarnisaasumut piginnaanerit pingaarnerpaasorisasi tallimat toqqarsigit. (Atortussat: pappiaqqat qeqqani ammalortortallit- siunnersuutigineqartullu tamarmik ammalortup iluaniinniassammata - titarnerit tamarmik aamma ammalortortallit)**

Susoqarsinnaaneranut piareersimajuaannartoqarniassammat isumassaqaartuaannarnissaq piumasqaataavoq. Suliffeqarfippassuarni tu nisassianut tunngatillugu nutarterinngiivilluni ingerlaannarniarneq ajornakusoorsinnaavoq. Kalaallit Nunaanni suliffeqarfippassuarni ingerlaannarniaraanni nutaaliorsinnaassuseq pigineqartariaqarpoq.

Sulisut ataasiakkaat eqqarsaatigalugit nutaaliorsinnaassuseq isiginiarneqarnerusarpoq. Nutaaliorsinnaassuseq isumaqanngilaq nutaaliaasunik tunisassiorsinnaassuseq – tunisassiarliuna nutaaliornemit pilersinneqartoq. Nutaaliorneq tassaavoq isumassarsiat atorneqarsinnaasut pilersinneqarnerat, isumassarsiallu inunnit pilersinneqartarput – eqqornerusumik oqassagaanni nutaaliorsinnaassuseq inuit piginnaanerivaat.

Nutaamik eqqarsarsinnaassutsimik pisariaqartitsineq aamma isumaqarpoq ilisimasat naam-makkunnaartut. Ullumikkut ilisimasat tunisassiaapput kipparinnerusut pisariaqartinneqartil-lutik pisiarineqarsinnaasut. Tunisassiarpassuatulli allatut ilisimasat piffissami aaliangersima-sumi kisimi atuussinnaapput. Nutaanngilipallattarput. Ilaanni allaat nutaanngilereersimasoq pisiarineqarsinnaasarluni.

Qallunaat suleriaasiat ataatsimut isigissagaanni ilisimasat ukiut ar ineq-pingasut missaat ingerlasimatillugit affaannanngorsimasarput. Tassa imaappoq, ilisimasatta affai ukiut ar i-neq-pingasut qaangiukkaangata atorneqarsinnaajunnaartartut, atuussinnaassuserlu suli ap-paraluttuinnarluni tassami ilisimasaqarnerup iluani unammillerneq qaff akkaluttuinnarami. Ilisimasap sukkanerusumik atorneqarsinnaajunnaariartorneranut peqqutaqaataavoq ilikkarsinnaassuseq, tassa ilisimasalik nutaanik pilersitsisinnaassuseq – kiisalu ilisimasat tunisassiornerup iluani atorneqarsinnaaneri. Inuit aqqiissutaasinnaasunik tunisassianilluunniit nutaanik pilersitsisinnaasut tassaapput siunissamik sulisorerusutat.

B. Aallarnisaasut pillugit oqaluttuaq

Isumassarsiatialak oqaluttuatsialaat aallaavigalugit paasinarsarneqarsinnaavoq.

C. Isumassarsiorneq

Aallarnisaasutulli allatut atuartut isumassarsiatik aallaavigalugit suliffeqarfiliussapput.

Isumassarsiat ilaat allanit pitsaaneruppat? Isumassarsiap pitsaassusaanut suna aaliangiisua? Atuartunut aana eqqarsaatigineqartariaqartoq: Isumassarsiap pitsaassusaa isumassarsisumit kisimi nalilersorneqarsinnaavoq. Allanit naliliiffigineqarsinnaasut tassatuaapput isumassarsiap qanoq saqqummiunneqarnera paasissutissiissutigineqarneraluunniit. Piffissap ingerlanerani isumassarsianik "ekspertinit" nalileeriaatsit assigiinngitsut pisarsimapput. Ataani assersuutit Indlæringsrevolutionenimeersut, Gordon Drydenimit Jeanette Vosimiillu suliarineqarsimasut takuneqarsinnaapput:

- Henry Fordip illersuisua pisortarisamininngaanniit innersuunneqarsimagaluarpoq biilissanngitsoq, biilit piffissap sivikitsup iluani soqutigineeruttussaassajunnarsimmata.
- Filmiliortarfimmi 20th Century Foximi pisortaq oqarsimavoq, TV iluamik tunisassiaanaviannngitsoq, inuit karseq qisummik sanaaq isigalugu qatsutiliivissammassuk.
- Taamani Bellip oqarasuaatilianni tuninialeqqaarmagu soqutigineqarsimannngilaq, tassamigooq "pisariaqartinneqannngimmat".

Kødpølsemi atorlugu sikuliaq?

Sussagaluarpit inummit oqarfigineqaruit kødpølse atorlugu sikuliorniartoq? Immaqa tusaaginnarlugu illinnarnerpaanngikkaluarpoq, tunisassiarineqartarporli. Venezuelami tunisassiorfik sikunik assigiinngitsunik 700-nit ikinnerunngitsunik mamalinnik sanasoqartarpoq, tunisassiorfillu piffimmi takornarianit misiliartorfiginiarlugu alakkarneqartartorujussuuvoq. Unnia ullut tamaasa misilitassat assigiinngitsut 60-it missaanniittartut. Isumassarsiap nalilersorneqar-nissaa ajornanngitsuaraasarpoq, tassami isumassarsisoq nunami allami inissisimammata periarfissat iluamik takuneqarsinnaaneq ajormata. "Isumassarsiatialaateqartuuguma piviusunngortissagaluarpara taavalu..." amerlasoorpassuit taamannak eqqarsaatersuuteqarujooortaput, iliuuseqarfigivallaarnerli ajorlugit. Immaqa qanoq iliuuseqarsinnaanissaminnik nalornigamik. Atuartuutigulli allaanerupput.

Uani eqqaamaniagassat ilagaat isumassarsiarisaaq pilersitsisorlu immikkoortinneqarnissaat. Tamanna pingaaruteqarpoq, tassami isumassarsiaq avoqqaarineqarsinnaammat. Tassanilu isumassarsisoq pineqanngilaq. Tamanna pilersitsisumut avoqqaarinnittumullu pingaarteqarpoq. Tassami isumassarsiap ineriartortinneqarnissaanut sulissuteqarusuttoqassaaq periarfisaqartariaqarlunilu.

Isumassarsiornissamut ataatsimoorluni sammisassaqarpoq tamannalu nuannersorujussuuvoq, amerlasuullu taanna aallaavigalugu nutaaliorsinnaassusaat aallartinneqartarluni.

Atuaqatigiilluni sammisaaqarnissamut siunnersuut

- **Oqaluttuaq oqaluttuariuk:**
Ilaqutariit Hansenikkunni qimmiaqqap pilerigineqarsimaqisup pisaarineranit angerlarsimaffik nuannerunnaavissimavoq. Ilaqutariit angerlalerangamik annilaangajuaannaleqqapput angerlarsimaffimmini susoqarsimanageranik. Illumi pequtit amerlanerpaartaat qimmip kigutaasa kukiisalu inaanik innarlarsimapput. Allatullu iliorsinnaajunnaaramik ilaqutariit qimmiutertik suliitullutik igaffimmut mattuttalersimavaat. Tamassumalu kingunerivaa maanna igaffimmi skaaviit qimmip kukiinit kigartorniinnangorsimanageri.
- **Eqimattakkuutaarlusi qimminut timersuummik pilersitsissaa-**
si. Minutsit qulit atorineqassapput. Maskiinaq planchepapiri-
mut titartarneqassaaq saqqummiunneqassallunilu.
- **Misilittagarineqartut kisitsisinngorneqarnerani takuneqarsin-**
naavoq, nassaarsiortoqarnermi nassaarineqartartut tassaasut:
løbebånd, arpattarfik milloorullu. Isumassarsiat 2 %-iinnaat
nutaaliaasarput. Najoqqutarisaaq: Susanne Manley, Teknologisk
Institutiminngaanniit.

D. Aqqissuussamik brainstormernej

Sungiusaatip uuma siunertarivaa atuartut suliffeqarfiutiminni sunik tunisassiornissaminnik eqqarsaatersuuteqarnissaaat.

Suliassani takuneqarsinnaapput sungiusaammi suut atorneqarsinnaanersut, isumassarsioriaatsimillu aamma allamik nassaassaqluni.

Aqqissuussamik brainstormeqartoqannginerani, iluaqutaassaaq atuartut piareersarniarlugit eqqartorneqartuuppat suut ulluinnarni unammillernartuusarnersut, taakkuami isumassarsiorfittut aallartiffigalugit iluaqutaasinnaammata.

Brainstormernerup siunertarivaa atuartut siunnersuutinik tulleriaarinngikkaluarlutik isumasarsianik takorluuinissaat. Isumassarsiat tamarmik ataqqineqassapput tamarmillu inissaqartinneqassallutik. Periuseq aallaavigalugu isumassarsiat sialavissuit pilersinneqarsinnaapput. Malittariinnik teknikkeqarneq: (Ole Striim: Isumassarsianik ineriartortitsineq) Skema, suliassat takuuk.

Atuartut eqimattanut sisamanut avinneqassapput. Ataaseq allattuussaaq. Eqimattat tamarmik isumassarsioriornissamut skemanik pingasunik tunineqassapput. Oqaatsillu immersuiffissamut allassavaat periuseq ataaniittoq malillugu:

Atuaqatigiilluni sammisaqarnissamut siunnersuut

Fase 1

Atuartoq oqaatsimik taasissaaq (taggimmik). Atuartup tullia (ass. nalunaaqutaq malillugu) oqaatigineqartup oqaatigineqannginnerani eqqarsaatigisimasani oqaatigissavaa. Sungiusarneq sukkasuumik ingerlanneqassaaq. Eqqarsartoqartassanngilaq. Eqqarsaateqanngikkaanni qaangerneqartassaaq. Allattuiffissap ulikkaarnissaata tungaanut tulleriaartoqassaaq. Allattut aamma peqataasapput. Maanna oqaatsit takorluuilersitsisussat allat-torneqarsimalissapput.

Fase 2

Maanna spaltip aappaanut ingerlaqqissaagut, eqqarsaqqaa-rani isumassarsiat. Uani allatorneqassapput oqaatigineqa-reersimasut spaltimi siullermi allaqqasumut isummersuutit siulliit. Uani eqqartuisoqaqqusaanngilaq. Isumassarsiat ta-marmik atorneqarsinnaapput. Immersugassat ammut tamarmik immersorneqassapput. Immersuiffissami arlalinnik allattoqar-sinnaavoq. Isumassarsisinnaanngikkaanni oqaatsip tullianut ingerlaqqittoqartassaaq. Taamaasiortoqassaaq ilinniartitsisup unitsitsinissaata tungaanut.

Fase 3

Maanna isumassarsiap ineriartortinneqarnissaanut ingerlaq-qissaagut. Eqqarsaqqaarani isumassarsiat qanoq piviusunngor-tinneqarsinnaanersut uani oqaluuserineqassapput. Piviusun-ngortitsisinnaanermut siunnersuutissat allanneqassapput, nassuiarneqassapput allattarfissuarmullu nivinngarneqassallu-tik.

Suliassaniittoq assit, nipit assigisaallu atorlugit isumassarsior-sinnaanermut atorneqarsinnaasoq atorlugu sammisaq nangingne-qarsinnaavoq imaluunniit taarserneqarsinnaavoq.

E. Isumassarsiat saqqummiunneqarneri aqqissuussamik naliliinertalimmik

Eqimattakkuutaat ataasiakkaarlutik atuaqatiminnut isumassarsiaminnik saqqummiissapput, saqqummeereerunillu isumassarsiarisimasaat atuaqatinit nalilerneqassalluni.

Atuartut uangaanniit isumassarsiarisimasami nalilersorneqarnissaa pingaaruteqarpoq suliaq ineriartorteqqinneqarniassammat. Soorunami naliliineq assigiinngitsorpassuartut ingerlanneqarsinnaavoq, ataanili atuartunut ingerlariaqqitsitsisartut misilittagaqarfigilluakkagut takuneqarsinnaapput.

Atuaqatigiilluni sammisaqarnissamut siunnersuut

- 1. Eqimattat eqimattanut allanut paarlakaajaallutik saqqummiisaqattaassapput. Saqqummiisoqareeraangat eqimattat eqimattakkuutaanut allanut ingittassapput, tasanilu saqqummiussat pillugit allatorneqarsimasut, apeqqutigineqartut isumassarsiatsialaallu qimerloorneqassapput. Eqimattanut tamanut tamanna periuseq ingerlanneqassaaq. Eqimattat tamarmik naliliiffigineqareerunik ataatsimuuleqqissapput oqaatigineqartullu eqimattani eqqartorneqassallutik. Naliliinerit kinguneqarluartitsisussaammata ingerlariaqqitsitsisussaammatalu paasititsissutiginissaat pingaaruteqarpoq.**
- 2. Eqimattat paarlakaajaallutik saqqummiisaqattaassapput. Eqimattat allat nerriviini kortit “Go cards”-it nassaassaassapput pappiaqqalluunniit allat postkortinut assingusut. Saqqummiisoqareeraangat minutsit marluk ingerlanerini eqimattat naliliissutaat kortinut allanneqassapput. Ilinniartitsisup allatat katersussavai, saqqummiisimasunullu ingerlateqqissallugit. Taamaasiornikkut eqimattat saqqummiinerminni nalilerneqarnertik paasisaqarfigissavaat. Kortini allaqqasut atuarneqassapput, eqqarsaatigineqassapput akineqassallutillu.**

Ullup aappaa

A. Aallarnisaasunit pulaarneqarneq

Isumassarsiatsialaasinnaavoq piffimmi aallarnisaasoq isumassarsioriaatsiminik inuunermullu isiginnittariaatsiminik oqaluttuariartortitsinnaagussiuk. Najugarisassinni aallarnisaasoqarsimassaaq arlaatigut allannguteqataanikumik, naak ilaanni immaqa upperineqarpallaartarsimannikkaluarluni. Tamanna pillugu ikiorneqarusukkuut nutaaliorfitt saaffigineqarsinnaapput. Atuartut pulaartoqarnissamut piareersarneqassapput.

B. Piujuaannartitsinissaq aallaavigalugu isumassarsiat

Ullumi siullermi isumassarsiorsimanermut utersaaqqissaagut. Isumassarsiaq piviusunngortinneqarsinnaanersoq misissorsiuk. Isumassarsiaq pitsassuusinnaavoq, kisiannili suliaq ingerlanneqarpallaartinnagu eqqarsaatigineqartariaqarpoq, ilumut isumassarsiaq piviusunngortinneqarsinnaanersoq. Isumassarsiat piviusunngortinneqarsinnaasut oqaluuserineqareerpata allakkatigut nassuiarneqassapput nivinngarneqassallutillu. Isumassarsiat saqqummiunne-qarsimasut aallaavigalugit atuarut sorleq sulissutigerusunnerlugu toqqassavaat. Suliffeqar ik taamaasilluni pilersinneqarpoq. Suliffeqar ik marluinnarnik ingerlanneqassappat sanngiinne-rumaassaaq, sisamaalluni pitsaaneruvoq.

C. Isumassarsiamiit iliuuserisassatut pilersaarusiarnut

Atuartut isumassarsiorneq ingerlateqqissappassuk misilittakkagut aallaavigalugit iluaqutaasinnaavoq isumassarsiap tigussaasunngortinnissaa. Tulliuttuni assersuutit assigiinngitsut takusinnaavasi isumassarsiat qanoq tigussaasunngortinneqarsinnaanersut. Suliassani "Piviusunngortitsineq – pisariitsumik pilersaarusiarnermi" assersuutit assigiinngitsut takuneqarsinnaapput. Isumassarsiaavit piviusunngortinnissaanut iliuuserisassatit siulliit tallimat allakkit

Isumassarsiap tigussaasumik qanoq iliuuseqarfigineqarsinnaanera eqqarsaatigigaanni, isumassarsiap piviusunngortinneqarnissaanut alloriartoqartarpoq. Sungiusaallu una aallaavigalugu atuartut unammilligassaasinnasut pillugit oqaloqatigiinnissamut piareersarneqarsinnaallutik.

- Piviusunngortitsiniarnermi unammillernarnerpaassasorisatit pingasut allakkit.

Uani siunertaavoq ineriartortitsinermi suut kigaallaataassanersut suullu unittoortitsisinnanersut paasiniassallugu.

- PMI – Plussi Minusi soqutiginarlorluunniit

Isumassarsiap nalilersorneqarnissaanut periuutsit ilagivaat PMI. P tassaavoq plussit, M tassaavoq minusit I-lu soqutiginarluullutik. Minutsip ingerlanerani plussit suliarineqassapput, taassuma kingorna minusit naggataatigullu aaliangiussami malunniutit pineqassallutik. Uani anguneqartarpoq isumassarsisoq piunnaarlugu isumassarsiamik suliaqarneq.

D. Isumassarsiap eqimattanut allanut saqqummiunneqarnissaa

Suliffeqarfiit tamarmik minutsialunni isumassarsiaminnik saqqummiussissapput, tasanilu ersarissassallugu suliaq ingerlatiinnarneqassappat suut plussiunersut, sorliit minusiunersut sortaalu soqutiginaateqarnersut? Uani eqimattakkuutaaniittut allat apeqquteqarsinnaatitaapput isumassarsiorsinnaatitaapput suliaq pitsaasumik ingerlanneqarniassammat.

Ullut pingajuat

A. Inuussutissarsiutigalugu namminersortumit pulaarneqarneq

Uani siunertaavoq atuartut paasissagaat suliffeqarfimmik aallartitsiniarneq qanoq ingerlanneqartarnerseq suut nalinginnaasumik unammilligassaasarnersut isumassarsiarlu qanoq piviusunngortinneqarsinnaanersog. Namminersortullu aamma nassuiaatigisinnaavaa suliffeqarfimmut pilersaarussiaq qanoq atorneqarsinnaanersog.

B. Suliffeqarfimmut pilersaarussiaaraq

Suliffeqarfik pillugu pilersaarussiaaqamik sanasoqassaaq. Uanilu pingaarnepaavoq atuartut paasissagaat suliffeqarfimmut pilersaarussiaq tassaasoq suliffeqarfimmut tunngaviliisoq paasissutissiisuusorlu. Suliffeqarfik pillugu pilersaarummi suliffeqarfiup suussusaa, ilisarnaataa tunisassiassatut isumassarsiai allattorsimassapput soorlu aamma isumassarsiaq qanoq pinngorsimanersog suut pisariaqartinneqartut matussuserneqassanersut qanorlu ingerlariaqqittoqassanersog allaqqajumaartut.

Atuaqatigiilluni sammisaqarnissamut siunnersuut

Atuartut suliffeqarfik pillugu oqariartaatsimik ilisarnaammillu pilersitsissapput, tasanilu tunisassiaq atuisussallu aallaavigineqassapput.

Suliffeqarfimmut pilersarusiaq ullup tulliani saqqummiunneqariaannangorlugu piareersar-neqassaaq.

SWOT Uani pitsaassaaq SWOTip suunera atuartunut paasissutissiissutigissal-lugu, atuartullu suliffeqarfimminnut namminneerlutik SWOT atorlugu misissuitin-neqassallutik. SWOTimi misissuinermi suliffeqarfiup iluani avataanilu pisartut assigiinngitsut misissorneqassapput. Periuseq taanna atorneqartarpoq suliffeqarfiup qanoq aqqunneqarsinnaanissaanut ilusilersuutissatut. Qanoq iliornikkut sanngiiffiusut unammillernarsinnaasullu skema atorlugu ajunngitsumut saatsinnaavagut? Suliassani SWOT-skema takuuk.

Aningaasaqarneq

Suliffeqarfik pillugu pilersarusiornerminnut atatillugu atuartut missi-ngersuummik pisariitsumik sanassapput, tassanilu ersersinneqassaaq tunisassiap pilersinniarnernanut aningaasartuutit suunersut, kiisalu tunisassiaq qanoq naleqartinneqarsinnaanersoq. Tamanna pillugu suliassani aningaasaqarneq misissoruk

Suliffeqarfimmi atorfinnik agguaaneq

Atuartut suliffeqarfiup iluani aqqissuussaaneq takutissavaat, tassanilu atorfit qanoq agguarneqarsimanersut takuneqarsinnaassalluni.

Kiap suut akisusaaffigivai (pisortaaneq, aningaasaqarnermut pisortaq, ussassaari-nermut pisortaq assigisaalu)?

Suut pikkoriffigaagut suullu sanngiiffigalugit?

Suliffeqarfimmut pilersarusiami aamma siunissamut siunnersuutit aamma takuneqarsinnaapput.

Ullut sisamaat

A. Misiliisussat

Misiliisussanik qaaqqusisoqassaaq, tassanilu pingaaruteqarpoq qaaqqusat atuartut ilinniartitsisorissanngikkaat. Imaassinnaavoq inuit inuussutissarsiornerup iluaniittut, atuarfimmi pisortaq imaluunniit aallarnisaasut allat qaaqquneqarsinnaasut allat.

Misiliisussanut atuartut saqqummiissapput minutsini tallimani, tassanilu suliffeqarfiup aqqa, logoa, tunisassiat suliffeqarfimmullu pilersaarusi at saqqummiunneqassapput.

Misiliisussat soorunami paasitinneqarsinnaapput soqutiginninnissaannik, kisiannili taakkua akisussaaffigisussaavaat ersarissagassanut apeqquteqarnissaq, kiisalu eqimattat suliami ingerlariaqqinnissamik isumassarsitissinnaallugit.

B. Saqqummiinissami atugassat

Soorunami uani saqqummiinermi planchet, assit, powerpointit imaluunniit allat isumassarsiamik ilusiliisinnaasut atorneqarsinnaapput.

Suliffeqarfiit misiliisussat kisimeeqatigissavaat kiisalu piffissaq qanoq atorneqassanersoq aqqissuutissallugu. Suliffeqarfiit ataasiakkaat saqqummiinissaminnut utaqqinerminni saqqummiinissaminnut piareersarsinnaapput. Saqqummiisussat allat aatsaat aqaguani saqqummiussisussat saqqummiinissaminnut piareersassapput.

Atuaqatigiilluni sammisaqarnissamut siunnersuut
Ullut tallimaani messertoqarnerani atugassanik atuartut atuaqaaqqamik, visitkortinik, allagartanik nittartakkanilluunniit piareersaasiussapput.

Ullut tallimaat

A. Saqqummeeriaaseq

Atuartut ullup ingerlanerani isumassarsiaminnik suliffeqarfiutiminnillu saqqummiinissaannut saqqummeeriaaseq pillugu suliaqarsimanissaat iluaqutaasinnaavoq. Avataaninngaanniit saqqummiinermut ilitersuisut pitsaanerusarput. Iluarisaqaarput isiginnaartitsinermi ilitersuisut tassani atorneqartarneri, kisianni soorunalimi aamma alla saqqummeeriaatsip iluani pikkorrisoq pikkorissaasinnaavoq. Pingaernerpaavorli atuartut qanoq iliussanerlutik qanorlu piareersassanerlutik paasinninnissaat. Atisalersortariaaseq aamma eqqartorneqassaaq. Eqimattakkuutaat ilaat saqqummiinissaminnut piareersartut, ilaasa saqqummiivissartik piareersarsinnaavaat (ataani immikkoortoq B takuuk).

B. Saqqummersitsivissaq

Atuartut paasissutissiiffigineqassapput saqqummersitsivissaq sunik imaqassanersoq, minnerpaamillu soqassanersoq. Saqqummersitsivissaq pisariitsuaqqamik sularinaraanni nerrivik atorneqarsinnaavoq iigarlu tunuliaqutsiunneqarsinnaalluni. Saqqummersitsivissaq nerriviup qaliani, pappiaqqanik, saqqummersitsinermi atortunik, pilersitanik assigisaanillu kusassarneqarsinnaavoq. Suliassani "Saqqummersitsivissap piareersarneqarnera" takuuk

C. Messe/saqqummersitsineq

Aallarnisaasut pillugit sammisaqartitsinermut atatillugu pilersarusiornermi qanoq nagga-siisoqassanersoq eqqarsaatigineqarluartariaarpoq. Siunnersuutigaarput sammisaqartitsineq messertoqarnermik naggaserneqassasoq, tassanilu angajoqqaat inuussutissarsiutilillu qaaqquneqarsinnaasut, messertoqarneranilu aamma immikkut naliliisussanik qaaqqusisoqarsinnaalluni. Messertoqarnissaani persuarsiortorpalaarnerussammat oqalugiartoqarsinnaavoq (tulliuttut aamma sassaalliutigineqarsinnaapput sodavandit, ciderit, chipsit assigisaalu). Atuartut paarlakaajaallutik suliffeqarfiutitik tunisassialiatillu saqqummiussinnaavaat, saqqummiussisoqareerpallu saqqummersitsiviit assigiinngitsut ornigarneqarsinnaapput, saqqummersitsisullu oqaloqatigineqarsinnaallutik. Messe oqalugiartoqarneranik aamma matuneqarsinnaavoq.

IMMIKKOORTOQ 2

Aallaqqaasiut

Aallarnisaasuunerup iluani paasisaqareeqaasi, maannalu sammisanut itisiliinerullusi paasisaqarnerusinnaavusi, taamaasillusilu aamma sapaatip akunnerata ingerlanerani suliffeqarfiutisi ineriartortinnerusinnaallusigit.

Ilissi nammineerlusi aaliangissavarsi immikkoortoq 2 qaqugu aallartissanerlusiuk, immikkoortoq 1 naammassigussiuk erngerlusi sammisaq ingerlateqqissinnaavarsi imaluunniit kingusinnerusukkut aatsaat aallarteqqissinnaallusi. Misilittakkattali takutippaat ingerlariaqqinneq ajornannginnerpaasarteq atuartut sulianik suli aallussinerini kajumissuseqarnerinilu. Kingusinnerusukkut sammisamut uteqqissagussi aallaqqaataaneqqeqqaassaasi, tamannali aamma ajornanngilaq.

Ilinniusiami uani sulериuutsit assigiinngitsut takuneqarsinnaaput, namminerlu aaliangerneqasaaq suut ator neqassanersut. Imaanngilaq sapaatip akunnerani immikkut sammisaqartoqasasooq – sammisalli assigiinngitsut iserfigineqarsinnaapput atuartitsinermi allani ator neqarsinnaaneri eqqarsaatigalugit.

Naqissuserniarparput ilinniusiami allassimasut siunnersuutaammata sammineqartariaqaratillu. Immikkoortoq 1-ip ingerlanneqarnerani immaqaa takusinnaapajaalereersimassavarsi immikkoortoq 2 sunik imaqassanersooq, naatsorsuutigisassilu malinneqarnissaat innersuutiigaarput.

Imaassinnaavoq misigisimasusi immikkoortoq 1-imi sammineqartut ilaat iluamik itisilerlugit iserfigisinnaasimanngikkisi. Immikkoortoq 2-milu ataani allassimasut itisiliinerullusi iserfigisinnaavasi.

- Kiffartuussissutissamik niueqatigiinnermilluunniit pilersitsineq ineriartortitsinerlu.
- Ussassaarineq tuniniaanerlu
- Immaqalu aningaasaliisoqarnissamut isumaqatiginninniarnert
- Attaveqatigiinneq
- Attaveqarneq

- Piffimmi suliffeqarfiit, niunermi ilinniarfeqarfiit, teknikkimi ilinniarnertuunngorniarfiit, Fonden for Entreprenørskab Kalaallit Nunaat assigisaallu isummersoqatigineqarsinnaapput.

Immikkoortoq 1-mi atuartut iluamik itisilersinnaanikuunngisaat immikkoortoq 2-mi iluamik iserfigisigit. Iluamik naammassinnissinnaaneriniq suliaqartissigit, assersuutigalugu ineriartorteqqitassanik naammassivinnissaat imaluunniit ussassaareriaatsinik tuniniaariaatsinillu. Atuartunut malugitissiuk pilersinniagaat piviusumik inuiaqatigiinnit soqutigineqartut. Soqutiginnillutik saaffiginnittut assigisaalluunniit immikkoortoq 1-mi takkussimasut aallaavigalugit akissuteqartissigit. Fagit assigiinngitsut soorlu kalaallisut, matematikki, qallunaatut oqaatsilluunniit allat pillugit fagerisami ilinniarsimasat aallaavigalugit aaqqiiffusinnaasuni suliaqartissigitsi. Atuartut paasiniaatilluarsigit sorusunnersut, tamassumalu kingorna suliffeqarfiit nunani allaniluunniit suliffeqarfiit aallarlerlaat saaffigitissigit. Imaassinnaavoq suliffeqarfik nutaaq isumaqatigineqarsinnaasoq pilersinneqarsimasumik tuniniaasinnaanissamik. Fonden for Entreprenørskab Kalaallit Nunaata nittartagaa atorineqarsinnaavoq.

Suliffeqarfiup ineriartortinneqarsinnaaneranut suliniutaasinnaasumik suliaqartissigitsi. Taamaasiornissassinnullu SWOT-ernissamut skema atorineqarsinnaavoq. Atuartut sanngiiffitik unammilligassatillu qanoq iliornikkut nukittuffittut atorsinnaanerlugit eqqarsaatigigunikkut, paasissavaat suliffeqarfimmi qanoq suliniuteqassanerlutik, suut suliassarinerlugit takusinnaalissagamikkut. Tassanilu periarfissanissapput, piffissallu takutissavaa qanoq iluatsitsisoqarnersoq. Atuartut paasilerunikku piviusunngorsinnaasumik suliaqarlutik suliarfik naammagisimaassavaat.

Taamaattumik sammineqarsinnaasut assigiinngitsut siunnersuutigaagut, atorsinnaavasi imaluunniit immikkoortoq 1-i aallaavigalugu ineriartorteqqissinnaavasi nutaarluinnartulluunniit atorsinnaallusigit. Maluginiaqqarput immikkoortoq 2-p ingeriaasissaa eqaatsuusutut eqqarsaatersuutaasimammatt, tassanilu sammisat aallaavigalugit itisiliisoqarsinnaalluni.

Immikkoortoq 2-mi suliaqarfissat

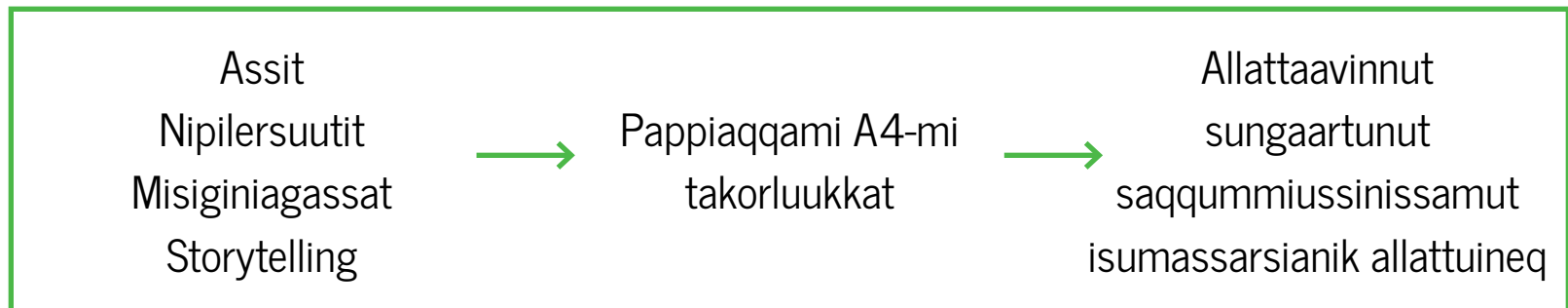
1. Isumassarsiap ineriartortinneqarnera
2. Attaveqaqatigeeriaatsit
3. Attaveqaatit attaveqaatinillu ersarissaaneq
4. Takorluuinissamut attaveqaatit inissisimaffillu

1. Isumassarsiamik ineriartortitseqqinneq

Isumassarsisimagaanni ineriartortitseqqinneq iluaqutaasinnaavoq. Tamannali qanoq aqqis-suussamik ingerlanneqarsinnaava?

Taamaaliornissamut pitsaasorujussuit ilagivaat isumassarsiornermut uteqqinneq, tassa-nilu allannguilaarluni takorluueriaaseq aallaavigalugu isumassarsiorortoqaqqissinnaalluni. Eqqaamassavarpulli isumassarsereersugut isumassarsiattali qanoq ineriartorteqqinnissaanut isumassarsioritariaqarluta. Ataani allattorsimasut aallaavigalugit ingerlagaanni, isumassarse-reernermiilli aallaaveqarluni, taava eqqarsatigisimanngisarpassuit iluanni isumassarsiorortoqar-sinnaavoq.

Maanna isumassarsiat qaqortumi allassimasuniit sungaartunut ingerlariaqqilerpugut (ataani allassimasut takukkit), tasanilu isumassarsiat isumassarsiamut sanilliunneqaannaavissap-put – isumassarsiarereersimasatsinnut.



Nassuiaat

Atuartut assinik isiginnaartinneqassapput. Assimit ataatsimit takorluulerneqarsimasumut annerpaamik minutsit marluk atorlugit oqaasertalersuissapput. Takorluukkamut oqaaseq ataaseq kisimi atorneqarsinnaavoq. Nipilersuutinut assigisaanullu aamma taamaaliortoqar-sinnaavoq.

Eqqaamallugu periuitsit allanngorartissagakkit; taamaaliunngikkuit meeqqat qasulissap-put. Teknikkit makkua ullup naalernerani ullulluunniit aappaani atorsigit, taamaasiornikkut ingerlaarneq ajornannginnerusumik ingerlanneqassaaq. Suut allannerlugit eqqarsaatigineqar-unnaarpata. Takorluukkat toqqaannarnerusumik underbevidsthediminngaanneeraangata pit-saanagerusarput.

Atuartut tamarmik sungaartunik post-it-inik tunineqassapput. Pappiaqqamut qaqortumut allannikuusaminnut isumassarsiarisatik taakkununga allassavaat. Allaffissamut ataatsimut ataaseq allanneqassaaq. Allaffissat sungaartut allattarfissuarmut isornartorsiorneqaratik ik-kussuunneqassapput. Pingaaruteqarpoq isumassarsiat tamarmik akuerineqarnissaat.

2. Attaveqatigeeriaatsit

Isumassarsiat qalipaaitit tulluuttut aallaavigalugit immikkoortiterneqassapput:

- Qorsuk Nammineq naammassineqarsinnaasut. Isumassarsiat nalinginnaasut
- Tungujortoq Allat naammassisariaqagaat. Isumassarsiat originaliusut
- Aappaluttoq Pissanganarluinnartut. Isumassarsiat immikkuullarilluinnartut

Atuartut allattar issuarmukassapput isumassarsiallu misissoriallugit isummatik aallaavigalugit tuschi atorlugu tooqattaarlugit immikkoortiterissallutik. Taamaaleriarlutik atuartut sunngaartunut allassimasunik tigussissapput pappiaraatiminnullu nipputeriarlugit isumassarsiaq ineriartortilissallugu nassuiaatitallersussallugulu.

Pingaaruteqartorujussuvoq isumassarsiap ipitinnginnissaa; allanut pisariorpasittoq allap pisariinaarsinnaavaa!

Piffissaq qanoq sivisutigisoq atorlugu suliaqartoqassava? Piffissaq tunniunneqartoq atorlugu suliat ingerlanneqartarpoq. Pitsaanerusarpoq piffissamik annikitsumik tunniussineq.

Iluuqutaasinnaavoq oqaloqatigeeriaatsit arlallit atorneqarsinnaagunik; atuartut paasitinneqassapput qanoq oqaloqatigiittoqarsinnaanersoq oqaloqatigeeriaatsillu qanoq sunniuteqarsinnaanersut. Amerlanertigut naluneq ajorpaat assigiinngitsunik oqaloqatigeeriaatsinik peqartoq, kisianni sunniutaasinnaasartut ilisimavallaarneq ajorpaat. Amerlanertigut isornartorsi-uigaangamik imaluunniit isumaqatigiinngissuteqaraangamik pineqartoq piunnaarlugu inutta saassunneqartuulertarpoq. Imaangilaq kammalaatigisaq malersorneqartoq, naak ilaanni taamak misinnarsinnaagaluartoq, taamaattumik suleqatigisaq suleqatigilluaannarusukkaanni isummersoqatigisarusukkaannilu imminut annersinnginnissaaq pingaaruteqarpoq. Kiisalu eqimattakkuutaani pissutsit nuannersuussappata suarsuit ajoqutaasinnaasut avaqqunniarneqartariaqarput.

Qulaani suliarineqartussat aallartippata, pitsaassaqaq atuartut pikkoriffitik sanngiiffitillu inisitsitersorsinnaagunikkit. Aallaqqaammut imminermut kisimik atorneqartussat suliarineqassapput. Suleqatigiinnerlu toqqissisimanarnerulerpat avitseqatigiittoqarsinnaalluni.

Suliffeqarfimmi sulisut ataatsimoorlutik oqaloqatigiilerunik ataani allattorneqarsimasut eqqaamaneqartariaqarput.

Eqqartuinerit

Suliffeqarfimmi sulisunik oqaloqatiginninniarnep pingaarnepaartaa tassaavoq:

- Paasissutissanik katersineq
- Paasissutissanik paasinnineq
- Iliuusissanik aaliangiineq

Tamaasiortoqassappallu pitsaasumik apersueriaaseqartoqartariaqarpoq tusarnaartariaaseqartariaqarlunilu.

Eqqaamallugu suliniuterpassuit eqqartorpallaarlugit ipisinneqarsinnaasut!

Apersueriaaseq

- Paasisaqarniaruit apeqqutit ammasut atukkit (sooq/sooruna atorlugit apersueriaaseqarneq)
- Apeqqutit matoqqasut atorlugit inissiiniartassaasi (taamaappa? – angiinnagassat naamiiginnagassat)
- Iluamik paasisaqarusullutit suut tamaasa apeqqutigissavatit.

Tusarnaarneq

- Tusarnaarluarneq ammanerusumik imaqarnerusumillu paasititsisarpoq
- Tusarnaarluangikkaanni naammaginangitsunik amigaateqartumillu paasititsisarpoq

Suliffeqarfimmi suleqatigiinneq

Suliffeqarfimmi sulisut kaammattorlugillu peqataatikkitt. Avatangiiserisanni aaqqiissutissat allannguutissallu suuneri ilisimakkitt iliuuseqarfigninnaangikku (oqaaseqarsinnaassuseqassallutillu).

- Ilumoorlaarlutik paasinartumik oqaaseqartarit
- Suliffeqarfimmi sulisut allat ammut oqaluuttassanngilatit
- Inisseereernaveersaassaasi – tassa nalilinnik ataatsimut oqaatiginninnaveersaaritsi. "Pinpointingilu" atorlusiuk, periuseq aallaavigalugu saqqummiussa qigussaasumik, nalilernerqarsinnaasumik naammassinninnertalimmillu nalilersorneqassaaq

Eqimattakkuutaani arlaatigut aaqqiagiinngitsoqalissagaluarp, aaqqiagiinngissutit aaqqinni-arlugit "pinpointertoqarsinnaavoq".

Pinpointing

- Iliuutsit tigussaasut aaliangersimasuusullu sorliit aarleritilertarpaatsit?
- Pissutsit aaliangersimasut sorliit taamak takussutissiippat?
- Pissusissamisoorpa pissutsip unitsinneqarnissaata piumasarineqarnissaa?

Eqqaamallugu! Inisseereernaveersaassaasi, ilimasunnaveersaaritsi ataatsimullu oqaatiginnin-naveersaarlusi

Kalerrineq kinguneqartitsinerlu

Kalerrineq

- Kalerrilluaraanni iliuuseqartoqannginnerani pissusererusutamut kaammattuisoqarsin-naavoq

Kinguneqartitsineq

- Kinguneqartitsilluaraanni pissuseriumaneqartut nersorniarneqartarput
- Pissuserineqartup qanoq issusaa, sukkassusaa ilimanassusaa apeqquataalluni kingune-qartitsineq sakkortussuseqartarpoq
- Kinguneqartitsilluarneq namminersorusulersitsisarpoq suliaqartitserusulertarpoq taamaat-tumillu ajunngitsumik kinguneqartitsineq kingunerluutinit annertunerusariaqarlutik

Suliffeqarfimmit peqataasut pisinnaatitaaffiat pisussaatitaaffiallu

Suliffeqarfinnit peqataasut pisinnaatitaaffiat

Namminerisamik kinaassuseqarneq

Imminut tatiginnissuseqarneq

Nammineq isummersorsinnaaneq

Misigissutsit

Ileqqorissaartumik pissusilersorneq

Kukkuneq, kukkusinnaaneq

Suliffeqarfiit pisussaatitaaffi

Suliaqartunut soqutiginninneq

Tatigeqatigiinneq, malersuinnginneq

Paasinnissinnaassuseqarneq –
naak isumaqataannikkaluarluni

Utaqqisinnaassuseqarneq,
tutsarnaarsinnaassuseqarneq

Malittarisassanik malinninneq

Kukkunernik ilinniuteqarnissamut ikiuunneq

Oqarasuaatikkut oqaloqatiginninnissamut siunnersuutit

Isumassarsianik inerisaanermi paasissutissanillu katersinermi suliassat annertunerpaartaat tassaavoq atuarfiup avataanut paasiniaanerit. Taamaattumik pingaaruteqartorujussuuvoq oqarasuaatikkut oqaloqatiginnilluarsinnaaneq, kiisalu pineqartut pillugit naapertuuttunik apeqquteqarsinnaaneq.

Tulliuttuni sianinngininni suut eqqarsaatigeqqaarneqarsinnaanersut allanneqarsimapput.

- Oqarasuaatikkut pitsaasarit inussiarnertarillu. Oqarasuaatikkut oqaluukkuminarniaruit oqaluussigaangavit qungujulasassaait. Oqaloqatigisannut tamanna iluaqutaasarpoq. Il-lit kina ikiorusunnerussagaluarpiuk? Isumaluppalluttooq imaluunniit inussiarnerpalluttooq? Maluginiassavat piffissaq eqqortoq sianerniartarnissat, unnuppallaassanngilaq imaluunniit soraarfissat nallerneqarpallaassanngillat.
- Oqaloqatigisannut ikiuuttumut paasissutissanilluunniit tunniussisumut quajuaannassaait. Qujasoqarsimatillugu oqaloqatigineqartoq naleqartutut misigissaaq tullissaanilu ikiuu-teqqikkusussalluni..
- Eqqaamallugu inuit amerlanerpaartaasa nuannarigaat ikiuinissamik paasissutissiinissamil-luunniit saaffiginnittoqaraangat. Inuimmi amerlasuut "ilisimatuutut" misigineq nuannarisar-massuk.
- Oqaloqatigisavit aqqa, oqarasuaataatalu normua apeqqutigikkit, paasiniarlugulu kingusin-nerusukkut apeqqutissaqaleriasaassagaluaruit saaffigeqqissinnaanerlugu. Taamaasiorneq iluatsittuaannangajappoq.
- Eqqaamallugu ikiorneqarsinnaanngikkaluaruilluunniit inussiarnisaarnissat. Imaassin-naammammi pineqartup kingusinnerusukkut ikiorsinnaagaait.

Oqaloqateqarnissamut ilitsersuuteeraq

1. aluu xx-mik ateqarpunga.
2. (atuarfippit/suliffeqarfippit aqqa)-nit sianerpunga.
3. Maanna x-mik pilersitsiniarluta suliaqarpugut.
4. Xx-mik ikiuussinnaasumik oqaloqateqarusuppunga (Nassuiaruk qanoq ikiorneqarusunner-lutit)

3. Attaveqaatit attaveqaatinillu ersarissaaneq

Isumassarsiat piviusunngortinniarninerini tamatigorluinnangajak suleqateqartoqartariaqar-poq. Meeqqat atuarfiini aallarnisaasunut isumassarsiat piviusunngortinniarninerini pingaaruteqarteqarnerpaat ilagaat attaveqaatit. Inuusuttortatsinnut paasitikkutsigu inunnut allanut attaveqarnerup qanoq pingaaruteqartiginera, qanorlu pissuserisaasunut piginnaasaannullu ataqqinnittoqartiginissaa, taava atuarfimiinnaanngitsoq siunissagissaarnissaanulli pile-risutsitsitseqataalissaagut; ataqatigiinneq nuannersuujaannarsinnaammat. Inuussutissarsi-orerup iluani attaveqarsinnaanerup kinguneraa suleqatigiissinnaaneq kiisalu pisariaqartit-

sisoqartillugu suliffeqarfiit kiffartuussissutigisinnaasaannut periarfissaninneq. Aningaatigut annaasaqaataasinnaasut annikillisarneqarsinnaapput eqaallisartoqarsinnaallunilu. Imaassinnaavoq arlaatigut kattuffimmik (immaqa piarinaatsornermit) pilersitsisoqartoq, imaassinnaavorlu kattuffiusumi piginnaasat aaliangersimasut pissarsiarineqariaannaalersinnaasut. Allat attaveqaataannut ilanngunniaraanni ikiuussinnaasoqartariaqarpoq. Attaveqatigiilluarneq aallusitsinerulertarpoq, atuartullu pisariaqartitaminnut ikiorneqarsinnaanngussallutik. Attaveqaatit imminermut attuumassusillit aallaavigalugit isumassarsiani naammassinnittoqarsinnaavoq piviusunngortitsisoqarsinnaalunilu. Atuartut attaveqaateqarnerup qanoq naleqartiginera qanorlu ineriartortinneqarsinnaanera paasigunikku inuunermi periarfissat nutaat paasisaqarfigissavaat.

Taamaaliortoqassagaannilu tatiginnissinnaaneq pingaaruteqarluinnarpoq. Tatigeqatigiinneq pilersinneqarsinnaavoq ikioqatigiittarnikkt. Atuartut arlaatigut ataatsimoorlutik oqaloqatigiissinnaagunik taava tatigeqatigiissinnaanissaq periarfissinneqassaaq. Akisussaaffimmik tunniussisinnaanermi tatigeqatigiinneq takuneqarsinnaavoq. Atuartut imminnut tatigineruleralluttuinnarnerisa ilutigissavaat attaveqarluarsinnaanerulerneq angorusutaminnillu ajornannginnerusumik angusaqarsinnaanerat.

Ilinniusiami uani pingaartinneqarpoq atuartup nammineerluni isumassarsiani aallaavigalugu angorusutaminik oqaasinnguisinnaanera, suullu aallaavigalugit anguniakkaminut ingerlasinnaanera.

Tassani pingaarnarpaat ilaanniippoq atuartut attaveqaatiminnik atuinialeraangamik sorusunerminnik ilisimaarinninnerat. Sorusunnerlutimmi nalunngikkunikku ilisimannittunut apersuisinnaapput, assersuutigalugu anguniagaq anguniarniarlugu piffimmi suliffeqarfiit oqaloqatigineqarsinnaapput. Atuartullu allat anguniagaat suunersut ilisimagunikkit tamatumani aamma ikiuussinnaapput.

Imaassinnaavoq aamma atuartut assigiimmik anguniagallit imaluunniit assigiimmik ajornartorsiutillit, taamaattoqassappallu ikioqatigiillutik suliaqarsinnaassapput. Atuartut arlalitsigut periarfissaq una takunngitsoortarpaat annilaangassutigisaramikkumi isumassarsiaminnik arsaarneqarsinnaanissartik. Tamanna pillugu sungiusartoqassatillugu atuartut sammisani assigiinngitsuni suut naatsorsuutiginerlugit oqaloqatigiissutigisinnaavaat.

Attaveqaatit assigiinngitsutigut periarfissiineranik atorluaasinnanermut ilitsersuutit assigiinngitsut

Attaveqaatinik ersarissaaneq

1. Atit pappiaqqap qeqqanut allaguk ammalortulerlugulu
2. Pappiaqqap sinaanut nalunngisatit tamarmik allattukkit – immaqqa qaniginerusatit ativit qaninnerusaanut allassinnaavait – taamaasiussaatiillu inuit kikkut illit attaveqaatiginerlugit takuniassagakku
3. Maanna inuit allattukkatit pillugit ilisimasatit allattussavatit:
 - Sulerisuuppat?
 - Sumi atuartuuppat/sulisuuppat?
 - Susinnaappat?
 - Sooq attaveqaatinni ilaatinniarpigit?
 - Qanoq iliorlutit attaveqarfigninnaavigit?
 - Suut oqaluuserisinnavaigigit?
 - Kina/kikkut nalunngisarivai?
4. Eqqarsaatigiuk anguniakkavit anguniarnissaanut attaveqaatinni kikkut qanorlu ikiuussinnaanersut. Eqqarsaatigiuttaaq illit attaveqaatinnut qanoq ikiuussinnaanarlutit. Qanoq ikiorneqarsinnaanerlutit qanorlu ikiuussinnaanarlutit allattuigit.

Ilinniut aallaavigalugu ilinniarluarniaraanni suliffeqarfiup, klassip klassilluunniit ilaata attaveqaatai allattorneqarsinnaapput. Tamanut ersaarississaaq inuit attaveqaatigineqartut amerliartorneri. Atuaqatigiit attaveqarfignartagaat allattorneqarsinnaapput.

Sorusuppunga?

Sungiusaat aallaavigalugu atuartut angusutaminnik oqaasinnguisinnaapput kiisalu angorusutap angunissaanut attaveqaatip qanoq atornerqarnissaa ilinniarneqassalluni.

1. Inuuninni angorusutannik eqqarsaateqarit. Oqaaseqatigiit ataatsit marlulluunniit atorlugit angorusutat allaaseriuk.
2. Anguniagassappit angunissaanut inunnit allanit qanoq ikiorneqartariaqarnerlutit allaguk.
3. Attaveqaatinni inuit ikiuussinnaasut aqqi allakkit.
4. Ikiorneqarusukkuut inuit kikkut ilisimalertariaqarpigit? Aqqi, piginnaasat suliffiilu allakkit.
5. Attaveqaatinni anguniarneqartut anguneqarnissaannut qanoq ikiuussinnaavit?

Aaliangiigit

Atuartut apeqcutinut assigiinnitsunut inip iluani angertut naameertulluunniit tungaanukarnikut aaliangiisassapput. Sungiusaat aallaavigalugu atuartut attaveqaateqarnerup iluani apeqcutigineqartunut akissuteqarsinnaanerinut ilinniartinneqassapput.

1. Inunnut ikiuunnissaq pingaaruteqarpa?
2. Inunnik ikiuissaguit akissarsiaqaatigissaviuk?
3. Neriorsuutigisannik eqquutsitsinissaq pingaaruteqarpa?
4. Inuit isumaat assigiinngitsut ataqqineqarnissaat pingaaruteqarpa?
5. Inunnik arlalinnik ilisimasaqarnissaq pingaaruteqarpa?
6. Aaliangiussappit iluatsitsinissannut qanoq sunniuteqarsinnaanersoq ilisimanissaa pingaaruteqarpa?

Atuartut akissuteqarnerminnut tunngavilersuitikkit. Sungiusaat naammassimmat atuartullu eqqartorneqarsinnaavoq apeqcutigineqartunut akissuteqarniarneq qanoq issimanersoq. Sungiusaat allanngortiterneqarsinnaavoq sammineqartut aallaavigalugit, kisiannili akissuteqarnissamut aappeertunut naameertunullu inissisimaffissaq taanna atorneqaannassalluni.

4. Takorluuinissamut attaveqaatit inissisimaffillu

Suliassani kingullerpaasoq "Takorluuilersitsinissamut ataqatigiissaarineq" atorlugu isumasarsiaq nalilersorneqarsinnaavoq imaluunniit isumassarsiortoqarsinnaavoq ateq, tunisassiaq kifartuussissutaasinnaasorluunniit aallaavigalugit. Skemap suliarereernerani suliat inissisimaffilernerit? (skemap aappaa) atorlugu inissinneqarsinnaapput, suliallu ingerlaqqissinnaasut paasissutissat assigiinngitsut atorfissaqartinneqanngitsut pinngitsoortinneqarsinnaallutik.

Nike pillugu assersuusiarineqarsimasoq ilaarlugu illit suliarisatit pillugit suliaqarit.

Ateq qeqqani allaqqasoq suliffeqarfissi aqqanik taarsersiuk. Skemami allattorsimasut pisari-aqartitasilu aallaavigalusigit immersuigitsi. Inissisimaffileeriaaseq atorlugu tunisassiarsi inissisiuk, killiffissilu nalilersorlugu. Inissisimaffik angorusutarsi malillugu inissinneqarsimava?